

# Riksteatern Crea uppmärksammar Evelinas situation i Piteå

28 maj 2024

Foto: Privat

**Den 22 maj skickade Riksteatern Crea ut ett pressmeddelande med anledning av Evelina Lindbergs situation i Piteå. Evelina, som är dövblind, har nekats tillgång till stödinsatser med personal som behärskar taktilt teckenspråk. Piteå kommun drog in det stöd hon tidigare haft, med motiveringen att hon klarar sig med vanlig hemtjänst, trots att denna inte kan kommunicera med henne. Kammarrätten har nu avslagit Evelinas överklagan, vilket innebär att hon inte får tillbaka sitt stöd.**

I pressmeddelandet lyfter Riksteatern Crea fram sin pågående turné med föreställningen "Frans", som handlar om en pojke som förlorar både syn och hörsel men återerövrar förmågan att kommunicera via taktilt teckenspråk. Genom att bjuda in kommunalpolitiker till föreställningen i Haparanda den 30 maj, hoppas Riksteatern Crea att politikerna ska få en djupare förståelse för vikten av tillgång till kommunikation för personer med dövblindhet.

Pressmeddelandet påpekar att situationen för dövblinda försämras, trots att det är år 2024 och borde vara tvärtom. Svenska medborgare med dövblindhet nekas nödvändigt stöd och kastas in i en värld av mörker där de inte längre erkänns rätten att kommunicera med sin omvärld.

Synskadades Riksförbunds förbundsjurist, Anna Quarnström, har tidigare uttalat sig om Evelinas fall och betonar att lagstiftningen är bristfällig och kräver en förändring för att säkerställa grundläggande rättigheter för personer med dövblindhet. Hon menar att kammarrättens dom och dess konsekvenser visar hur inhumant låg lagens miniminivå är. Därför uppmanar Anna regeringen att agera för att stoppa denna klappjakt på dövblindas rättigheter.

**Mona Riis**

nyhet@teckenbro.com

---

# Framgång för Danmark vid nordiska mästerskapet i bridge

28 maj 2024

Foto: Privat

***Den 25-26 maj hölls en partävling i bridge NM i Stockholm som arrangerades av BK Dalom. Tävlingen lockade 11 par som tävlade över 66 brickor. I vinnarparet fanns Peter Niemelä som tog guld för andra året i rad. Peter tävlade tillsammans med Bobbie Syväsalmi.***

Tävlingar i bridge par NM för döva har funnits sen 1962. I tävlingen tävlar man inte land mot land, utan spelarna kan mixas i paren, förutsatt att de är från ett nordiskt land. I helgens mästerskap var det bara fem bord, med en blindrond för varje par. Tidigare har det varit fler bord i tävlingarna. Henrik Lehtonen från arrangörsklubben BK Dalom berättade att det i början var ganska jämnt innan vinnarna drog iväg under de sista rundorna.

Efter två dagar av intensivt spel stod det klart att Bobbie Syväsalmi och Peter Niemelä hade tagit hem segern med 298,1 poäng. De visade starkt samarbete och skicklighet genom hela tävlingen. På andra plats kom Mikal Urgård och Jens Agmund Moe med 294,8 poäng. Tredjeplatsen gick till Peter Bergkrantz och Mark Drapsa som samlade ihop 289,3 poäng.

Peter Niemelä blev således nordisk mästare för andra gången i rad. På sina sociala medier uttryckte han sin glädje och tackade Bobbie för ett bra partnerskap och bridge-system! Peter tackade också arrangören Henrik. Deltagarna uppskattade BK Daloms välorganiserade tävling och ser nu fram emot nästa års mästerskap i Norge. Samtidigt med mästerskapen i Norge firar också en bridgeklubb sitt 85 års jubileum.

**Mona Riis**

nyhet@teckenbro.com

---

# Snart dags för EU-val

28 maj 2024

Foto: EU

***Söndagen den 9 juni är det en viktig dag för EU-medborgare. Det är då de har möjlighet att använda sin röst och rösta vid EU-valet. Statistik och rapporter visar att döva har ett lägre procentuellt valdeltagande än hörande.***

Antalet svenska röster till EU har ökat varje gång under de tre senaste valen, det visar statistik från Statistikmyndigheten (SCB). Vid det senaste valet 2019, röstade 55% av de röstberättigade svenskarna. Det innebär att det svenska valdeltagande var högre än EU:s genomsnitt. Dock är siffran mycket lägre hos personer med funktionsnedsättningar, där bland annat döva ingår.

I november berättade Teckenrapport om Myndigheten för delaktighets (MFD) rapport om att personer med funktionsnedsättning har lägre förtroende för demokratiska val än de som inte har någon funktionsnedsättning.

Teckenrapport har kontaktat kommunpolitikern Alexandra Royal i Örebro för att få veta vad hon anser om detta faktum. Alexandra är själv döv har inför kommande EU-val informerat om valet på sina sociala medier och även stått vid val-stugorna i Örebro.

Resultatet av EU-valet kommer att påverka döva i Sverige, menar Alexandra och berättar att man brukar säga att 60% av alla beslut som görs i Europaparlamentet påverkar oss på alla nivåer. Besluten som påverkar döva kan handla om exempelvis arbetsmiljölagen eller funktionsrätt.

Alexandra säger att det är tråkigt och skrämmande att det är färre döva som röstar än hörande. Hon tror att det beror på tillgängligheten och bristen på teckenspråkig information, vilket gör att döva inte hänger med på samma sätt som de övriga medborgarna. Döva medlemmar i alla partier har dock ett eget ansvar att påpeka bristen på teckenspråkig information hos sina partier. Det påverkar oss mer än vad vi tror, säger Alexandra som avslutar intervju med att vädja alla att

använda sin rösträtt. Använder du inte den kommer någon annan att använda den.

Man kan förtidsrösta redan nu men den officiella valdagen är den 9 juni.

Teckenrapport vill även meddela att EU-projektet "Deaf Journalism Europe" kommer att skicka en representant från varje av sina sju partnerländer i projektet till Bryssel för att filma EU-valet. Från Sverige kommer Joel Kankkonen att åka. Teamet kommer att göra en livesändning söndagen den 9 juni, klockan 20.30. Missa inte det unika tillfället att följa EU-valet på teckenspråk. Livesändningen kommer att ske på internationella tecken och länken till sändningen hittar ni på Facebooksidan hos både Teckenrapport och Deaf Journalism Europe.

**Kenny Åkesson**

nyhet@teckenbro.com

---

# Två personer misstänks ha satt eld på en indisk döv flicka

28 maj 2024

Foto: Adobe stock

***En 11-årig döv flicka från Karauli i Indien hittades allvarligt brännskadad på en åker i närheten av hennes hem. Flickan avled tio dagar senare på sjukhuset i Jaipur. Innan hon avled kunde hon berätta att två personer satt eld på henne innan de flytt från platsen.***

Flickan tillhörde en folkstam i Indien och lekte utanför sitt hus när hennes mamma hörde hennes skrik. När mamman sprang ut såg hon sin dotter på en åker ungefär 100 meter bort, avklädd med brännskador, skrikandes av smärta. Flickan fördes omedelbart till närmaste sjukhus och därefter till Jaipur för vidare vård.

En polisanmälan är gjord och omständigheterna kring flickans skador är fortfarande oklara. Indiska nyhetssidan NDTV skriver att flickan berättat att det var två personer som satte eld på henne innan de flydde från platsen. Flickans familj

är frustrerade över att ingen gripits än och kräver en snabb polisinsats.

Polisen har via sociala medier lovat att lösa fallet och varnat allmänheten för att sprida obekräftade påståenden. Den 14 maj kallades en expert in för att ta flickans vittnesmål. Experten visade bilder på olika personer till flickan som kände igen en av dem. Polisen har skickat prover från flickans hud och kläder till ett forensiskt laboratorium för analys och kommer att fortsätta utredningen.

Hittills har en person frihetsberövats i samband med fallet. Polisen är förtegn och gör inga offentliga uttalanden utan klara bevis, med hänsyn till ärendets känslighet. Den tragiska händelsen har rört upp starka känslor och satt fokus på det Indiska rättssystemets hantering av brott mot utsatta grupper.

**Mona Riis**

nyhet@teckenbro.com

---

## Europarekord och guld i friidrott

28 maj 2024

Foto: SDI

***I helgen den 25-26 maj arrangerade IK Bålsta Vårkastet 2024 där Theodor Thor tävlade i spjut. Samma helg pågick Stafett-SM i Uppsala där Stefan Franzén deltog. Både Theodor och Stefan är döva landslagsfriidrottare.***

I spjut tävlade Theodor från Eskilstuna FI mot åtta andra män. Theodors första kast landade på 69,83 meter och de efterföljande kasten visade sämre resultat samt ett övertramp. När det var dags för Theodors sjätte och sista kast visade han var skåpet skulle stå och lyckade kasta sitt bästa kast, nämligen 71,36 m. Detta kast är nu registrerat som det nya europarekordet för döva. Theodor slutade tvåa i tävlingen, drygt två meter från ettan. Han säger att hans mål den här sommaren är att slå det nuvarande världsrekordet för döva som är på 73,47 meter.

Stefan Franzén tävlade samtidigt i Uppsala för KFUM Örebro i M22 4×100 m. Förutom Stefan bestod laget av Kevin Lindquist, Sigge Bergentz och Alvin Reinebo.

Totalt var det fem lag som tävlade i stafetten. Det var jämnt mellan tre lag; KFUM Örebro, Hammarby IF och Uppsala. Stefans KFUM Örebro sprang i mål efter 41,39 sekunder, bara fyra hundradelar före Hammarby IF och 28 hundradelar före Uppsala IF. Därmed fick Stefan och hans lagkamrater ta emot guldmedaljen.

**Kenny Åkesson**

nyhet@teckenbro.com

---

# ChatGPT kan lära sig handalfabet och teckenspråk

28 maj 2024

Foto: Adobe stock

***Timothy Morgan, en döv programmerare i Australien, har framgångsrikt tränat ChatGPT att förstå det australiska teckenspråkets (AUSLAN) handalfabet samt enkla tecken.***

Timothy skrev på X "Lägg undan handskarna, kära hörande människor" och hänvisade till de handskar som kan översätta teckenspråk, som i årtionden marknadsförts som en banbrytande uppfinning. Timothy använder i stället videofilmer där han tecknar "Mitt namn är Timothy" eller "Hur mår du?" på AUSLAN och låter ChatGPT analysera och översätta filmerna.

ChatGPT är en AI-språkmodell utvecklad av företaget OpenAI. Den är designad för att förstå naturligt språk och generera människoliknande svar baserat på den input den får. Bland annat kan ChatGPT svara på frågor, skapa texter och berättelser om olika ämnen samt hjälpa till att lösa problem. ChatGPT kan läras upp genom frekvent användning, men kan också tränas specifikt för ett förutbestämt ändamål.

Timothy betonar i sitt inlägg på X att han har tränat upp sin version av ChatGPT så att den nu förstår handalfabetet, som endast består av handrörelser. En person frågade Timothy om han också har provat att lära ChatGPT riktade verb och rollbyten. Timothy svarade att detta ännu inte är möjligt eftersom det överstiger

hans språkliga kunskaper samt programmeringskunskaper. Timothy berättar att den manuella inläringen till ChatGPT innebär mycket detaljarbete, eftersom Timothy laddat upp videor av sig själv när han använder AUSLAN-tecken. För varje tecken gav han detaljerade kommentarer och kontext för att hjälpa ChatGPT att förstå nyanserna.

Dr Maartje De Meulder, en döv lingvist, berömde implementeringen och menar att den kan leda till många möjligheter för döva framöver. Längre fram vill Timothy automatisera träningsprocessen så att fler människor har möjlighet att lära AI-språkmodellen att teckna och använda den för att översätta.

När Teckenrapport frågade ChatGPT vilka teckenspråk den kan översätta till text i dagsläget genererade den fram ett svar som säger att den kan översätta från åtta olika teckenspråk; amerikanskt, brittiskt, australienskt, östereikiskt, franskt, tyskt, japanskt och kinesiskt teckenspråk.

**Wille Felix Zante, Taubenschlag**

**Översatt och redigerad av Kenny Åkesson**

nyhet@teckenbro.com

---

# Dövtolklärarna på Västansviks Folkhögskola går vidare efter 9 år

28 maj 2024

Foto: Privat

***Vi på Teckenrapport har tidigare berättat om Juli af Klintberg som går dövtolksutbildningen på Västansviks folkhögskola. Idag, fredagen den 24 maj, tar Juli och hennes klasskamrater examen. I och med det avslutar också Maya Rohdell, Lars-Gunnar Möllefors och Eva Sundqvist Dahne sina uppdrag som dövtolklärare och samordnare.***

Teckenrapport har kontaktat dessa tre och ställt några frågor om deras tid som

ansvariga lärare på dövtolksutbildningen på Västanviks folkhögskola. Lars-Gunnar Möllefors berättar att de har jobbat som dövtolklärare ända sedan pilotprojektet började 2015, vilket innebär att de har jobbat i totalt nio år nu.

Lars-Gunnar berättar att vid de första åren var dövtolkarnas målgrupp nyanlända, dövblinda och tolkning via internationella tecken men det har förändrats med tiden och nu är målgruppen bredare än så. Eva Sundqvist Dahne tillägger att de första åren hade eleverna inte någon praktik men när utbildningen utökades till två år så lades praktiken till. Maya Rohdell säger att när de utökade utbildningen med ett år så kunde man få djupare kunskaper och mer tid till frågor samt diskussioner i grupper.

Eva berättar att de vid flera tillfällen har tagit kontakt med bland annat tolkchefer och förklarat vad dövtolkar innebär, men att det än idag inte finns tillräckligt med kunskaper hos alla chefer. Lars-Gunnar tillägger att attityden dock har förändrats sen praktiken lades in i utbildningen. Maya säger att hörande tolkar gärna jobbar ihop med dövtolkar och att det är cheferna som är lite skeptiska.

Om fem år kommer tolkyrket för döva teckenspråkstolkar att se bra ut, med fler tolkuppdrag, tror Lars-Gunnar. Han ser redan idag att det kommer fler och fler uppdrag och hoppas att tolkcentralerna börjar anställa döva teckenspråkstolkar i sina verksamheter. Nu finns det en informationsbroschyr om döva teckenspråkstolkar som skickats till alla tolkcentraler och olika myndigheter. Maya menar att det kan leda till en ökad förståelse för behovet av att använda döva teckenspråkstolkar.

Bara för att de tre har avslutat sina uppdrag som dövtolklärare, är det inte omöjligt att de dyker upp då och då som gästföreläsare säger de tre lärarna med glimten i ögat. Under de nio åren som utbildningen funnits har Västanviks folkhögskola haft fem utbildningsgrupper. Totalt har 51 döva examinerats som teckenspråkstolk.

Lärarna avslutar intervjun med att säga att döva teckenspråkstolkar är viktiga eftersom de har teckenspråk som sitt förstaspråk. Hörande teckenspråkstolkar känner sig trygga i samarbetet med döva teckenspråkstolkar, där de kan garantera att översättningen blir rätt. Tolkanvändarna vågar fråga mer eftersom det finns fler döva i rummet, så makten i rummet får en bättre balans.

Nu till hösten startar en ny utbildningsgrupp och uppdraget överlämnas till två nya dövtolklärare; MiaMaria Björkstrand och Mona Riis. De kommer att ha hjälp av en



samordnare, vem det blir är i dagsläget inte klart.

Teckenrapport önskar de nyutexaminerade eleverna lycka till i framtiden som döv teckenspråkstolk.

**Tine Hedin och Kenny Åkesson**

nyhet@teckenbro.com

---

# Sveriges Radio testar textad radio

28 maj 2024

Foto: Adobe stock

***Sveriges Radio (SR) söker just nu testpersoner för att testa textning av radioprogram. Testet är ett projekt hos SR som valt ut ett 20-tal deltagare.***

På måndag den 27 maj genomförs testet på distans. Deltagarna kommer då att få tillgång till en betaversion av SR:s app. I appen kan deltagarna ta del av transkriberade radioprogram. Därefter ska de fylla i ett frågeformulär för att utvärdera upplevelsen.

SR arbetar aktivt med att förbättra hörbarheten i sina sändningar för att nå så många som möjligt, inklusive personer med hörselnedsättning. Trots detta finns det grupper som fortfarande har svårt att fullt ut ta del av SR:s radioprogram, bland annat döva och hörselskadade personer. Genom att transkribera radioprogram hoppas SR kunna göra sitt innehåll mer tillgängligt för dessa grupper.

Teckenrapport kommer att följa upp projektet och se om det leder till en utveckling där transkriberade radioprogram blir tillgängliga för alla.

**Mona Riis**

nyhet@teckenbro.com

---

# Efter 200 år avslöjar DNA orsaken till Beethovens dövhet

28 maj 2024

Foto: Adobe stock

***Ludwig van Beethoven, en berömd tysk kompositör, kämpade med flera hälsoproblem, inklusive mag-tarmproblem, njur- och leversjukdomar samt dövhet fram tills hans död år 1827. I ett brev till sina bröder uttryckte Beethoven sin önskan att hans läkare skulle beskriva hans sjukdom vid hans död. Nu, nästan 200 år senare har man äntligen fått svar på orsaken till hans hälsoproblem och dövhet.***

För att uppfylla Beethovens sista önskan testade forskarna vid Mayo Clinic i USA två hårlockar från honom. Hårlockarna testades för tungmetalltoxicitet. Proverna analyserades i Metallspeciallaboratoriet vid Mayo Clinic, som leds av Paul Jannetto. Detta laboratorium är specialiserat på att testa patientprover för tungmetaller som bly, arsenik och kvicksilver.

Resultaten visade att Beethoven hade mellan 64 och 95 gånger mer bly i sitt hår än vad som är normalt för en modern person utan blyexponering. Han hade även förhöjda nivåer av kvicksilver och arsenik.

Beethovens hår indikerade kronisk exponering för bly och inte någon akut förgiftning. Under Beethovens tid användes bly i många sammanhang, särskilt inom medicin. Vissa mediciner innehöll bly och bandage blötlades i blysalt för att desinficera sår. Dessutom tillsattes blyacetat, även kallat "blysocker", ofta till vin för att göra det sötare. Vin fermenterades också i kärl som löddes med bly, vilket kunde laka ut i vinet.

Forskningen publicerades i tidskriften *Clinical Chemistry*, där forskarna konstaterade att blykoncentrationerna i Beethovens hår och den uppskattade blyhalten i hans blod var tillräckligt höga för att kunna förknippas med hans mag-, tarm- och njuråkommor samt för sin nedsatta hörsel. Dock var halterna inte tillräckligt höga för att vara den enda dödsorsaken.

Beethoven dog vid 56 års ålder i Wien, Österrike. På Beethovens dödsbädd gav hans vänner honom en låda med fint vin i present och då sa han: "Tyvärr - för sent." Detta blev hans sista ord.

**Kenny Åkesson**

nyhet@teckenbro.com

---

# Apple presenterar nya tillgängliga funktioner

28 maj 2024

Foto: Adobe stock

***Med anledning av Världstillgänglighetsdagen den 16 maj presenterade Apple några nya funktioner som kan vara användbara för både personer med och utan funktionsnedsättning. För döva och hörselskadade kan två av dessa funktioner vara särskilt intressanta.***

Apples Vision Pro-glasögon ska nu även få live-undertexter. Det innebär att användaren inte behöver ladda ner en separat undertextnings-app. Live-undertextningen ska fungera för videor men även för samtal medan man bär Vision Pro. Dessutom kommer det att finnas stöd för koppling med hörapparater och cochleaimplantat (CI).

Dessutom kommer musik-appen på Apples mobiler nu kunna vibrera i takt med musiken i vissa låtar. En funktion som kan liknas med den som finns i den vibrerande tröjan SoundShirt. Vibrationen kommer inte bara att fungera i musik-appen, utan också via ett mjukvarugränssnitt i andra appar i mobilen som använder musik.

En form av undertextning i bilen finns nu i CarPlay som är Apples system för bilar. Där kommer det att finnas notifikationer som till exempel identifierar ambulanssirener och visuellt visar dessa.

Apples VD, Tim Cook, berättar att Apple har drivit inkluderande design i nästan 40 år genom att göra tillgänglighet till en grundpelare i sina hårdvaror och mjukvaror, eftersom de tror på att innovationer har kraften att berika människors liv.

Bland de andra funktionerna som lanseras senare i år finns bland annat; Eye Tracking (ögonspårning) för att styra iPad och iPhone med ögonrörelser utan att behöva en extra hårdvara. Röstigenkänning kan, med hjälp av AI, anpassa sig till ovanliga sätt att tala. För personer som till exempel blir åksjuka när de läser på mobilen i bussen finns en ny funktion som ska minska illamåendet genom att ge varningar om rörelse.

**Wille Felix Zante, Taubenschlag**

**Översatt och redigerad av Kenny Åkesson**

nyhet@teckenbro.com